

KÜÇÜK VE ORTA ÖLÇEKLİ İŞLETMELERDE BULUT BİLİŞİM FARKIYLA E-TİCARET

Ayşegül KAYA*

Öz

Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerin günümüz rekabet koşullarında ayakta kalabilmesi için dijital ticarete uyum sağlamaları gerekmektedir. Temelde sorunun Kobi' ler için finansmana erişim olması, Kobi' lerin rekabet etme şansını düşürmektedir. Bu durum Kobi' lerin günümüz pazarlarına açılması için e-ticareti zorunlu kılmış ve daha sağlam dijital bir platformun gerekliliğini doğurmuştur. Küresel pazarlara açılmanın gerekliliği de artık yeterli gelmemekte günümüz rekabet şartlarında Kobi' lerin e-ticarette sürekli daha hızlı olması gerekmektedir. Kobi' lere bu doğrultuda dayanak sağlayacak bilişim sistemlerinin özde; Kobi' ler için kolay anlaşılabilir ve finansal anlamda Kobi'leri zorlamaması gerektiği düşünülmektedir. Araştırma bu bağlamda, Bulut Bilişimin Kobi' ler için e-ticaretteki gerekliliğini açıklamaya çalışmaktadır. Bulut Bilişim sistemleri bu kapsamda Kobi' ler için avantajlar sağlamakta ve gün itibariyle önemini arttırmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kobiler, Finansalite, Bulut Bilişim, E-Ticaret, Küresel Rekabet.

Jel Kodu: D29, F38, 010, F19, F69.

E-TRADE IN SME'S BY CLOUD COMPUTING

Abstract

To survive in today's competitive conditions small and medium sized businesses are required to adapt to digital commerce. Basically the problem is access to finance for SMEs, reduces the chance for SMEs to compete. This situation of the SMEs for the opening of markets in today's e-commerce made compulsory, and has led to the necessity of a more robust digital platform. Its not the necessity of opening to global markets is no longer adequate in today's competitive environment, SMEs in e-commerce continuously should be faster. The essence of information systems in SME that will provide the basis in this direction; easily understandable for SMEs and financial, in the sense that it is thought that SMEs should be forced. In this context of research, cloud computing for SMEs e-commerce tries to explain the necessity of. In the context of SMEs and provides benefits for cloud computing systems increases as the importance of the day.

Keywords: SMEs, Financials, Cloud Computing, E-Commerce, Global Competition.

Jel Code: D29, F38, 010, F19, F69.

1. GİRİŞ

Küçük ve orta ölçekli işletmeler çoğunlukla kısıtlı sermayeyle kurulmaktadır. Bu durum girişimcilik açısından büyük bir adım olsa da finansal anlamda birçok sorunla yol almalarına sebep olmaktadır. Diğer taraftan eğitim seviyesinin de genel olarak düşük olduğu Kobi'ler, adımlarında çekimser davranabilmektedir. Günümüz pazar rekabeti koşullarına uyum sağlayamayan bu girişimcilerin çoğu, bu ve benzer sebeplerden sürekliliğini yitirmektedir. Önemli olan bir girişimde bulunmaktan çok bu girişimde kalıcı olabilmektir. Bunun yolu ise

* İşletme Uzmanı/Sınıf Öğretmeni, SS Esnaf ve Sanatkarlar Kredi ve Kefalet Kooperatifi: Adnan Menderes Mah. 95 Sok. Kat 1 No 1 Ceylanpınar /ŞANLIURFA

günümüz koşullarına uyum sağlamaktan geçmektedir. Kobi'lerin sürekliliği özellikle dijital dünyaya etkin bir şekilde katılmasıyla gerçekleşecektir. Nitekim birçok işlem artık online olarak yapılmakta, uzun vadeye yaydığımızda bu işlemler bizleri öncelikle birçok maliyetten kurtarmaktadır. Beraberinde sağladığı zaman, mekân, işgücü- vb. olmak üzere, birçok kolaylık ve fayda mevcuttur. Bulut sistemleri bu açılardan sağladığı avantajlarla Kobi'ler için bir dijital kurtuluş gibi algılanmaya başlamıştır. Kobi'lere sınır ötesi tüketicilere ulaşma imkânı veren e-ticaret, daha fazla verimlilik yazılımlarına teşviki, işlem gücü, ihtiyaca göre hızla şekillenmesi gibi daha pek çok faydası bulunan Bulut internet ortamında gerçekleştirildiğinde Kobi'ler için başlı başına bir havuz oluşturmaktadır. Özellikle finansal ve beraberinde iletişim imkânlarının kısıtlı olmasından dolayı dış ticarete yeteri kadar açılmayan Kobi'ler Bulut Sistemleriyle artık e-ticarete daha hızlı yer almaktadır. Böylelikle e-ticaretle küresel pazarlara ulaşan Kobi'ler dolayısıyla toplumsal finansmana da katkı sağlamaktadır.

Çalışmada Kobi'ler için e-ticaretin önemi, Bulut Bilişimin Sistemleri farkıyla sunulmaya çalışılmaktadır. Bu amaçla yazındaki araştırmalardan yararlanılarak Kobi'lerin e-ticarete neden önem vermesi gerektiği ve bu doğrultuda Bulut Bilişimin Kobi'lere sunduğu imkânlar araştırma verileriyle de desteklenerek sunulmaktadır. Veriler, Kobi'ler için Bulut Bilişimin, gerekliliğini ortaya koymuştur.

Bu çalışmanın literatüre katkısı, Bulut sistemlerinin Kobi'ler için öneminin bir çok platformda dile getirilmesine rağmen yazındaki eksiklidir. Dağınık ve az sayıda olan konuyla ilgili çalışmalar bir araya getirilerek, bulut sistemlerinin Kobi'ler için önemi ve dahi gerekliliğine yönelik çalışmaların artırılması gerekmektedir.

Çalışmanın sonraki bölümlerinde; yazın taraması yapılarak Kobi'lerin e-ticaretteki yaşamsal yeri incelendikten sonra, Bulut sistemleri anlatılarak tekrar sahada gerçekleştirilen araştırmalara yer verilmiştir. Konuyla ilgili yapılan araştırma verilerinden de yararlanılarak sonuca ulaşılmaya çalışılmış ve öneriler sunulmuştur. Bulut Sistemlerinin henüz ülkemizde çok yeni olması nicel olarak araştırmaya bir yöntem dâhil edebilmek için çok geniş bir zaman dilimi ayırmayı gerektirmektedir. Bu durum çalışmanın kısıtları arasındadır.

2. KOBİ'LERİN E-TİCARET'E YÖNELİK DURUM İNCELEMESİ

E-ticaret en büyük etkisini Kobi'ler üzerinde hissettirmektedir. Sanal ortam büyük ölçekli işletmelere karşı Kobi'lere önemli fırsatlar sağlamaktadır. Eskiden beri büyük problemlerinden biri, ürettikleri ürünün satılabilmesi için hedef kitleye ulaşabilmelerini sağlayacak pazarlama kanallarından yoksun olmaları olan küçük işletmeler, yeni düzene adapte olamazlarsa küresel üretim ve satış yapan firmalara karşı çaresiz kalacaklardır. İnternet işte tam bu noktada Kobi'lere etkili ve ucuz bir pazarlama kanalı sunarak tüm dünyada milyonlarca kişi ve kuruluşu hedefleyebilmelerini sağlamaktadır. Kobi'ler internet durumsalında, yüksek yatırım ve harcama yapmak zorunda kalmadan birçok pazara girebilme, bu pazarlara ürün sunabilme fırsatına kavuşacaklardır (Kartal, 2002:105). İnternet dünyayı küçük bir köy kadar kolay ulaşılabilir hâle getirmiştir. Sağladığı fırsatlardan sadece biri olan e-ticaret insanoğlunun alışageldiği zaman ve mekan tehdidine bağlı işleyen geleneksel ticaret kavramında paradigma değişimine sebep olmuştur. Dünya üzerindeki birçok girişimci bu fırsatı değerlendirmek ve daha iyi rekabet edebilmek için e-ticaret iş modellerini uygulamaya

başlamış, ülkemizdeki e-ticaret uygulamaları da bu trendi yakından takip etmiştir (Türen ve diğ., 2011: 49-50). E-ticaret esaslarına bakıldığında Türkiye’de e-ticaret kavramı 1992 yılında ortaya çıkmıştır. 1992 yılında Merkez Bankası ile bankalar arasında başlayan Elektronik Fon Transferi ile ilk olarak Türkiye’de kendini göstermiştir (Aydemir, 2004: 21). Günümüzde Kobi’lerin en önemli sorunu finansmandır. Bir yandan finansman sorunu yaşayan bu işletmelerin, katlanmış oldukları kırtasiyecilik, haberleşme, pazarlama maliyetleri gibi giderler, mevcut finansman sıkıntısını daha da artırmaktadır. Bu noktadan bakıldığında Kobi’ler, internet kullanımı ve elektronik ticaret sayesinde işlem, haberleşme ve pazarlama maliyetlerini önemli ölçüde azaltarak tasarruf sağlayabileceklerdir (Kalaycı, 2008: 148). Bu bağlamda Bulut, Öngören ve Engin tarafından gerçekleştirilen (2006: 150-160) çalışmanın amacı, büyük bir sanayi şehri olan İstanbul ili sınırları içerisindeki Kobi’ler arasında elektronik ticaret kullanım sıklığını ve düzeyini, hangi amaçla yapıldığını, bu tür ticari faaliyetlerden beklenen faydaları ve karşılaşılan zorlukları ortaya çıkarmaktır. Sonuç olarak İstanbul ili sınırları içerisindeki küçük ve orta boy işletmelerin e-ticarete gösterdiği ilginin gereğinden daha az olduğunu söylenebilir. Bir çalışma kapsamında Kobi’lere yönelik elektronik ticaret, elektronik belge yönetimi ve elektronik imza uygulamalarının önemini ortaya konulması, bu uygulamalarının hangi düzeyde yapıldığı ve yapılması gerekenlerinin neler olduğunun belirlenmesi, uygulamaların alt yapılarının sağlanması aşamasında karşılaşılan sorunların belirlenmesi ve bu sorunlara yönelik olarak çözüm önerileri geliştirilmesi amaçlanmıştır. Belirtilen amaçlar doğrultusunda araştırma hipotezi ise; “Kobi’lerin elektronik ortamda ticaret etkinliklerini başarılı ve verimli şekilde gerçekleştirebilmeleri, elektronik ticaret, elektronik belge yönetimi ve elektronik imza uygulamalarında güçlü bir alt yapıya sahip olmalarına ve bu uygulamalardan yararlanmalarına bağlıdır.” şeklinde belirlenmiştir. Yapılan literatür incelemesiyle birlikte hipotez doğrulanmıştır (Eslami, 2010: 2-64). İnternetin küresel bir ağ haline gelmesiyle e-ticaret internetin ulaştığı her yeri pazar haline getirmeye, ticaretin ve işletme faaliyetlerinin biçimini köklü bir şekilde değiştirmeye başlamıştır. Bu durum tüketicilere ürünlere ulaşma kolaylığı sağlarken işletmeler açısından rekabetin boyutlarının değişmesi ve müşteri sadakati oluşturmanın zorlaşması anlamına gelmektedir. Bu doğrultuda yapılan çalışmanın amacı, e-ticarete yönelik müşteri sadakati üzerinde etkili olan faktörlerin belirlenmesidir. Çalışma kapsamında tüketicilerin e-ticarete yönelik değerlendirmeleri alınmış, e-ticaret sitelerine bağlılık üzerinde hangi faktörlerin daha etkili olduğu araştırılmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgulardan müşteri sadakati ile en güçlü ilişkinin müşteri tatmini arasında olduğu belirlenmiştir (Demireli ve Dursun, 2013: 271). Elektronik ticaret, ekonomik aktivitelerin önemli bir unsuru haline gelmiştir. Türkiye ve dünyada hızla yaygınlaşan e-ticaret ürün pazarlamasını, satışını ve firmaların bu ürünlerden elde ettikleri kazançların bir yansıması haline gelmiştir (Canpolat, 2001: 5). E-ticareti içeren birçok etkinlikler ticaret ile diğer işletmeler ve iç süreçleri şirketleri desteklemek için satın alma, satış, işe alma, planlama gibi faktörleri içermektedir (Schneider, 2004: 4). E-ticaret iş hayatına yeni bir yapılandırma getirmektedir. Klasik ticaret anlayışını ve rekabet şartlarını değiştirmektedir. Artık bütün dünya ülkelerinde olduğu gibi ülkemizde de firmalar satış hacimlerini yükseltebilmek için e-ticaret faaliyetlerine katılmak zorundadırlar (Özbay ve Akyazı, 2004: 2). Karakaya (2013: 1-145)’ya ait çalışmada; e-ticaretin teknolojiyle birlikte gelişmesiyle e-ticaret uygulamaları hakkında da bilgiler verilmiştir. E-ticaret kavramının internet dünyasında firmalara ve tüketicilere yapmış olduğu etkiler üzerinde de durulmuştur. Farklı alanlardaki sektörlerde de

yavaş yavaş e-ticaretin geliştiği görülmektedir. Sonuçta, e-ticaretin çok daha fazla sektörlerde kullanımını arttırarak e-ticaretin yaygınlaştırılması sağlanmalıdır. Kobi'ler bu alanda girişimler yapamaya çalışmış ve kendilerini e-ticaret alanında göstermeye başlamışlardır. E-ticaretin öneminin her geçen gün daha da artmasıyla birlikte firmalar çeşitli alanlarda çalışmalar yapmışlar ve e-ticareti doğru bir şekilde kullanmak adına adımlar da atmaya başlamışlardır. Demiryolları endüstri devrimi için nasıl stratejik bir öneme sahipse, bilgi devrimi için de e-ticaret aynı stratejik öneme sahiptir. Elektronik ticaret ekonomiyi, toplumu, politikayı, yöntemleri, stratejileri, ihtiyaçları hızlı bir şekilde değiştirmekte yani farklı bir yükseliş yaratmaktadır. Endüstri devrimiyle insanlık demiryolunun yarattığı yeni düzende coğrafik mesafelere egemen olurken, elektronik ticaret mesafeleri tümüyle ortadan kaldırmıştır. Pazarlar küreselleşmiş ve tek bir pazar haline gelmiştir, ülkelerin birbirlerine karşılıklı bağımlılıkları artmıştır. Bölgesel pazarlarda üretim ya da satış yapan her işletme küresel rekabete açık olmak zorundadır. Rekabet artık sınır tanımamaktadır. Elektronik ticarete yerel şirketler ya da uzak coğrafyalar yoktur. Nerede üretim yapılacağı, üretim faktörlerinin nereden sağlanacağı, ürünün ya da hizmetin nerede ve nasıl satılacağı iş dünyasında önemli kararlardır ancak işletmenin ne yaptığı ve nerede yaptığı belirleyici faktörler olmaktan çıkacaktır (Drucker, 2002: 14). Karamaşa ve Acılar (2011: 4-8) çalışmada, e-ticarete küçük işletmeler için kritik başarı faktörlerini, bir literatür çalışması ile incelemektedir. Yapılan çalışmalar küçük işletmelerin e-ticarete başarılı olmasını sağlayan kritik başarı faktörlerinin genel olarak işletme içi, işletme dışı ve teknolojik boyutlarda ele alınabileceğini göstermektedir. İncelenen literatür kapsamında e-ticarete kritik başarı faktörlerinin; işletmenin büyüklüğü, işletmenin bulunduğu sektör ve faaliyet gösterilen ülkeye göre farklılaşabileceği söylenebilir. Acılar (2007: 343-353) bir diğer çalışmada, Kobi lerin faaliyet gösterdikleri sektörlerin İnternet kullanımına olan etkisini incelemektedir. Verilerin analizi sonucu araştırma kapsamındaki sektörler arasında İnternet kullanımı konusunda çeşitli farkların olduğu saptanmıştır. Araştırmaya katılan Kobi'lerin faaliyette buldukları sektörlerle göre satış amaçlı İnternet kullanımları incelendiğinde, araştırma kapsamındaki üç sektörde de işletmelerin çoğunluğunun İnternet' i satış amaçlı kullanmadığı belirlenmiştir. Elde edilen bulgulara göre Kobi'ler, İnternet'i elektronik ticaret gerçekleştirmekten daha çok, iletişim ve bilgi araştırma amaçlı kullanmaktadırlar. Öztürk ve Başar (2002: 11), ABD'de ortaya çıktığı varsayılan Yeni Ekonomi' nin ve ona bağlı olarak büyüyen elektronik ticaretin dünya ve Türkiye'deki gelişimini araştırarak Türkiye açısından bir değerlendirme yapıp, çeşitli politika önerileri sunmaya çalışmışlardır. Türkiye'nin bu gelişmeleri takip etme açısından henüz çok geç kalmadığı; ancak yeni ekonomi ile şekillenebilecek yeni dünya düzeninde yerini almak için gereken adımları ivedilikle ve kararlılıkla atması gerektiği sonucuna varılmıştır. E-ticaret gelir akışı yaratır, maliyetleri azaltır ve daha iyi bir envanter yönetimi sağlar. İnternet, ticaret, içerik ve topluluk için tek bir hedefi kolaylaştırarak geleneksel iş sürecini kolaylaştırır. E-ticaret Kobi'ler için; maliyetlerde azalma, zaman tasarrufu, envanter maliyetlerinin azalması ve daha önce elle yapılan faturaların yazılması, faturaların kontrolü gibi işlemlerin elektronik olarak yapılması gibi yararlar sağlar. E-ticaret, müşteri bilgilerinin bir veri tabanında tutulması yoluyla, işletmelerin, müşteri davranışlarını daha iyi takip edebilmelerine, müşterilerin satın alma alışkanlıklarını esas alarak her müşteriye bireysel olarak pazarlama yapabilmelerine ve eğilimlerine daha çabuk karşılık verebilmelerine imkân verir (Schulze ve Baumgartner, 2000: 12). Kobi'lerin ürünlerini elektronik ticaret araçlarıyla dış pazarlara ihraç etme sürecinde başarılı olabilmeleri için;

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 63 Eylül – Ekim 2017

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X Calal-Abad Uluslararası Üniversitesi,

Türk Dünyası Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü

Calal-Abad – KIRGIZİSTAN

<http://www.akademikbakis.org>

elektronik ticareti nasıl etkili bir şekilde kullanacaklarını bilmelerinin yanında, sürekli değişen çevre içerisinde yenilikçi ve esnek olmaları da gerekmektedir (Etemad ve Wright, 2003: 210). Türen ve diğerleri (2011: 67)'ne ait çalışmada, e-ticaret işlem hacmini etkileyebileceği değerlendirilen faktörler irdelenmiş, bu değişkenlere ait 2004-2010 yılları arasındaki aylık veriler derlenmiş ve çoklu doğrusal regresyon modeli kurularak ekonometrik analizi yapılmıştır. Yapılan analizler sonucunda, modele dâhil edilen iktisadi ve diğer değişkenlerin bağımlı değişken olarak tanımlanan ETİH'de meydana gelen değişime etkileri beklentiler yönünde oluşmuştur. Bu analizler sonucunda, bağımsız değişkenlerin bağımlı değişkende (ETİH) meydana gelen değişimin %70,06'sını açıkladığı saptanmıştır. Açıklanamayan kısmının ise bu çalışmadaki modele dâhil edilemeyen ve çoğunun nitel yapıda olması muhtemel başka sosyal ve bilişsel değişkenler tarafından temsil edilebileceği düşünülmektedir. Çeştepe (2003: 47-62), gelişmekte olan e-ticaretin gelecekte ülke ekonomisine zarar vermesi ihtimaline karşı vergilendirme ile ilgili yasal mevzuatın oluşturulması konusuna dikkat çekmiştir. Kalaycı (2004: 1-18) ise, e-ticaretin ekonomik etkilerini ele almış ve e-ticaretin işlem ve araştırma maliyetlerini azaltmak, rekabeti arttırmak yoluyla iş süreçlerini hızlandırmak ve işletmelerde verimliliği arttırmak gibi etkilerinin olacağını belirtmiştir. Wong (2003: 19-32), Singapur'daki e-ticareti etkileyen faktörler üzerine yaptığı çalışmada, bilgi sistemleri ve haberleşme altyapısının, bilgi teknolojileri konusunda yetişmiş ulusal insan gücünün, düzenlemeyi sağlayacak resmi kurumların varlığının, finansal ve hukuki mevzuatın yeterliliğinin ve devletin e-ticaret teşviklerinin e-ticareti geliştireceğine değinmiştir. GSYH' nin e-ticaret işlem hacmi üzerinde belirleyici bir etkisinin bulunduğu Caselli ve Coleman (2001: 328-335) tarafından yapılan ve uluslar arası verilere dayanan çalışmada ortaya konmuştur. Gibbs ve arkadaşları (2003: 5-18) tarafından gerçekleştirilen çalışmada ise, 33 ülkenin GSYH ve e-ticaret işlem hacmi verilerinin arasında oldukça yüksek bir korelasyon bulunduğu ve GSYH değişkeninin e-ticaret işlem hacmi değişkenindeki varyansın %50' sinden fazlasını açıkladığı bulunmuştur. Kalaycı (2008: 147), araştırmasında, bilgi teknolojilerini kullanmanın ve e-ticaretin işletmelere sağladığı faydalara rağmen küçük işletmelerin, teknolojik yetersizlik, kalifiye eleman eksikliği, e-ticaretin kendilerine sağlayacağı faydalar hakkında yeterli bilgiye sahip olmama vb. nedenlerden dolayı e-ticaret sürecine yeterince katılmadıklarını vurgulamıştır. Böylece e-ticarete katılım azalırken, küçük işletmeler daha düşük maliyet, yüksek verimlilik, daha geniş piyasaya erişim, tüketici ve tedarikçilerle ilişkilerin geliştirilmesi gibi önemli fırsatları kaçırmaktadırlar. Ayrıca, bugün küçük firmaların büyük bir bölümü web sitesini online broşür olarak kullanırken, çok az bir bölümünün sitelerini ürün satışı amacıyla kullandığını belirtmiştir. Dolayısıyla, e-ticaret Kobi'lere uluslararası piyasalara geleneksel ticarete kıyasla daha kolay ve daha ucuz bir şekilde ulaşma imkânı sunmaktadır. Bu fırsattan yararlanmaları Kobi'lerin yetenekleri ve ekonomik güçleri ölçüsünde olacaktır. Elektronik ticaretin yarattığı değişimler ve fırsatlar ülke ekonomilerinde önemli bir paya sahip olan küçük ve orta ölçekli işletmelerin rekabette başarı elde etmeleri açısından bir fırsat olarak görülmektedir. Çünkü pazarın ihtiyaçlarına ve teknolojik gelişmeler nedeniyle ihtiyaçlardaki hızlı değişime büyük ölçekli firmalar hantal yapıları nedeniyle hızlı cevap verememektedirler. Küçük ve orta ölçekli işletmeler ise esneklerdir. Daha önceleri pazara giriş engelleri olan ve rekabet edebilme şansları çok düşük olan Kobi'ler, elektronik ticaretin bu unsurları tüm firmalar için eşit düzeye indirmesiyle piyasada daha fazla söz sahibi olabilmektedirler (İşler, 2008: 288). E-ticaret hacmi, tahminlerin de ötesinde her geçen gün önemli ölçüde artmaktadır. E-ticaret

hızlı bir şekilde artmakla birlikte e-ticaret hacminin toplam ticaret içerisindeki payı hala oldukça azdır (Kalaycı, 2008: 143). E-ticaret, potansiyel müşterilerin dünyanın her yanında pazara sunulan ürünler hakkında bilgi sahibi olmalarına ve yeni üreticilerin dünya pazarlarına girebilmelerine olanak tanımaktadır. Daha düşük fiyatlı ve kaliteli ürünlerin pazara girmesi üreticiler arasında rekabeti arttırmakta ve tüm ticari işlemlerin maliyetini düşürmektedir (Strauss ve Frost, 2000: 15). Geleneksel ticaret yöntemleri ile hammadde tedarik eden şirketler çok sayıda aracı ile çalışmak zorunda kalırken, e-ticaret yapan şirketler, aracıları ortadan kaldırarak, direkt olarak tedarikçiden satın alma yapabilmektedir. E-ticarette birlikte katma değer zinciri içerisinde yer alan aracılardan ortadan kalkması firmaların tedarik sürecindeki maliyetlerinin azalmasını sağlamaktadır. OECD üyesi birçok ülkede tedarik zinciri içerisindeki aracılardan, ürünün üreticiden tüketiciye ulaşana kadar, fabrika satış fiyatının üzerine ortalama yüzde 33' lük bir fark eklediği tespit edilmiştir (Civelek ve Sözer, 2003:120). ABD' de toplam perakende satış hacminin %5' inin e-ticaret ile gerçekleştiği ve bu ticaret biçiminin büyük bir hızla büyüdüğü bildirilmektedir (Laudon ve Laudon, 2010: 416). Uluslararası bir çok dev işletme tüm lojistik ihtiyaçlarını internet üzerinden gerçekleştirmektedirler. İlk olarak aralarında General Motors, Ford, BMW, Renault ve Peugeot' nun da bulunduğu 11 dev otomobil üreticisi bir araya gelerek yan sanayiden gerçekleştirdikleri tüm malzeme alımlarını bundan sonra kurdukları e-ticaret sitesinden yapacaklarını bildirmişlerdir. Ardından Boeing, Airbus gibi büyük askeri ve sivil uçak üreticileri de tedarikçilerden satın alımlarını elektronik ortamda gerçekleştireceklerini duyurmuşlardır. Son olarak BP Amaco, Exxon, Shell ve ELF gibi dev petrol şirketleri tüm satın alımlarını internet üzerinden gerçekleştirmek için gerekli sistem altyapılarını kurmaya başladıklarını duyurmuşlardır. Tüm bu çabaların temelinde alıcı ile satıcıların birbirlerine kolayca ulaşabilmelerine ve taleplerini hızlı ve etkili olarak iletebilmelerine olanak tanıyacak alt yapının oluşturulması, böylece en uygun ürünün en uygun fiyatla alınabilmesinin sağlanması çabası yatmaktadır. Bu durumda elektronik ortamdaki uzak kalan Kobi'ler bu işletmelerin tedarik zincirlerinin dışında kalacaklar ve yaşamları fiilen imkânsız hale gelecektir (Ene, 2002: 37-38). Günümüzde e-ticaret pek çok farklı faaliyet alanını içeren bir kavram olarak kullanılmaktadır. Böylece, İnternet üzerinden yapılan reklamcılık, pazarlama, satış, ürün ve/veya hizmet alma, sipariş ve ödeme işlemleri, müşteri destek hizmetleri, güvenlik, mal ve hizmetin teslimi, bankacılık, çevrimiçi kamu hizmetleri, gümrük işlemleri, dış ticaret işlemleri, gibi kategorileri e-ticaret içinde kabul etmek mümkün görünmektedir (Laudon ve Laudon, 2010: 92). Türkiye'de İnternet kullanımı her geçen gün gelişmekte ve İnternet' in ticari işlemlerde kullanımı yaygınlaşmaktadır. İnternet World Stats verilerine göre 2010 yılında yaklaşık 30 milyon kişi (nüfusun %45'i) İnternet kullanıcısı olup, 2000'den günümüze İnternet kullanıcı sayısında yaklaşık %1650 artış gerçekleşmiştir. Bankalar Arası Kart Merkezi (BKM) raporlarına göre 2005 yılında yerli kartların yurtiçi ve yurtdışı e-ticaret işlemlerinde kullanımı toplam 1.388,39 milyon TL (18.286.776 işlem adedi) iken, bu miktar 2010 yılında 15.225,1 milyon TL'ye (91.923.281 işlem adedi) ulaşmıştır. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından gerçekleştirilen 2009 yılı "Girişimlerde Bilişim Teknolojileri Kullanımı Araştırması" sonuçlarına göre 2008 yılında çalışma kapsamındaki işletmelerden bilgisayar kullanılan girişimlerin %16,2'si bilgisayar ağları üzerinden ürün/hizmet siparişi verdiği ve %10, 1' i ise ürün/hizmet siparişi aldığı saptanmıştır. Bu oranlar oldukça düşüktür. Uluçay (2012: 50-85)'in yürüttüğü çalışmanın amacı, tüketicilerin internet üzerinden alışveriş yapma alışkanlıkları ve buna bağlı olarak internet üzerinden alışverişte hangi alanlara

yöneldikleri, güvenle ilgili düşünceleri, alışveriş sonrası hizmetlerde neye önem verdikleri gibi konuları incelemektir. Bu çalışmada internet üzerinden alışverişin, yani e-ticaret kavramının dünden bugüne, dünyada ve Türkiye’de gelişim süreci incelenmiş, e-ticaretin gerçekleşmesini sağlayan iç ve dış faktörler üzerinde durulmuş ve e-ticaretin günümüzdeki potansiyeline dikkat çekilmiştir. Yapılan analizler sonucunda gelir ve eğitimin internet üzerinden alışverişe doğrudan etkisi olduğu, buna karşın yaş faktörünün anlamlı bir etkisi olmadığı saptanmıştır. Türkiye’de bulut bilişim hizmetleri büyük telekom operatörleri, uluslararası bulut sağlayıcılarının yerel çözüm ortakları ve az sayıda yerel bulut bilişim sağlayıcısı tarafından verilmektedir. Bulut bilişim pazar büyüklüğü küçük olmakla birlikte BT pazarları için en hızlı büyümesi beklenen pazarlar arasında yer alır. Sektör içinden yöneticilerle yapılan görüşmelerde yazılımda paket çözümler yerine kurum içi çözümler geliştirmeyi tercih eden türk kamu ve özel sektörünün bulut bilişimle birlikte değişmesi beklendiği ifade edilmiştir. Bulut bilişim pazarının büyümesinin 3 adımda gelişmesi beklenmektedir: Önce kamu kurumlarının buluta göçü; ardından büyük özel sektör işletmelerinin takibi ve son olarak bulut bilişim hizmetlerinin Kobi’lere penetrasyonu. Bulut bilişim olanaklarının ve faydalarının Kobi’ler tarafından bilinirliği çok azdır. Bunun sebeplerinden biri de Kobi’lere BT ürün ve hizmet sağlayıcılığı yapan çözüm ortaklarının gelirlerinin çoğunu donanım satışından elde etmeleridir. Bu sebeple bu çözüm sağlayıcıları Kobi’lere bulut bilişim olanaklarından haberdar etmeyi tercih etmemektedirler (TC Kalkınma Bakanlığı, 2013: 96-97). Küresel bir piyasa oyuncusu olabilmenin yanı sıra küreselleşmenin yarattığı boyutlardan biri olan “hız” konusunda elektronik ticaretin işletmelere yaratacağı avantajlar çok fazla olacağından, işletmelerin bu avantajlardan yararlanabilmek için en uygun elektronik altyapıyı kurmaları ve işlerini yönetmeleri gerekmektedir. Elektronik ticaret Kobi’lere büyük ölçekli işletmelerle etkin rekabet edebilme olanağı sağlamaktadır. Bu nedenle de Kobi’lerin elektronik ticarete daha fazla bütçe ayırmaları ve gerekirse profesyonel destek almaları gerekmektedir. Dolayısıyla işletmelerin doğru analiz ve planlamayla elektronik ticarete daha fazla önem vermesi onların yararına olacak, günümüz rekabet ölçülerinde onların dezavantajlarını ortadan kaldıracaktır (Bulut ve diğ., 2006: 150-160).

3. BULUT BİLİŞİM SİSTEMLERİNİN DİJİTAL PLATFORMDAKİ FARKLILIK DEĞERLENDİRİLİŞİ

Bulut bilişim; işlemci gücü ve depolama alanı gibi bilişim kaynaklarının ihtiyaç duyulan anda, ihtiyaç duyulduğu kadar kiralanması esasına dayanmakta, uygulamalar ile altyapının birbirinden bağımsız olması ve verinin tek merkezden kontrol edilebilmesi sonucu veriye izin verilen her yerden kontrollü erişimin mümkün olduğu, gerektiğinde kapasitenin hızlı bir şekilde artırılıp azaltılabildiği, kaynakların kullanımının kolaylıkla kontrol altında tutulabildiği ve raporlanabildiği bir altyapı sunmaktadır. Söz konusu kiralama sonucu bazlı olmayıp, kullanım bazlıdır. Tıpkı elektrik şebekelerinden elektriğin kullanılması gibi, bilişim kaynakları ihtiyaç duyulduğu an kullanılmakta, ihtiyaç duyulmadığında ise herhangi bir ücret ödenmemektedir. Faturalandırma süreci otomatik işlemekte, tıpkı elektrik faturalarının ödenmesi gibi bilişim kaynaklarının kullanılmasına ilişkin fatura dönem sonunda tek seferde ödenmektedir. Bulut bilişim sayesinde, kurumların yerel bilişim kaynaklarına sahip olmaları yerine bu kaynakların uzakta barındırılması ve sadece ihtiyaç duyulduğu anda kiralanabilmesi mümkün olmaktadır (Özdaş, 2014: 2-3). Bulut Bilişim ortak özellikleriyse; büyük ölçeklilik,

homojenlik, sanallık, esneklik, düşük maliyet, dağınkılık, servis odaklılık, ileri güvenluktur (Şanlı, 2014: 3-4). Uygulamaları bulut üzerinden hizmet olarak kullanmak, kendi binalarında, kendi sunucularına sahip olmak ve yönetmekten daha az kaynak ve sermaye yatırımı gerektirir. Kobiler için ideal çözüm olmasının nedeni budur. Doğru tedarikçiyi seçtiğinizde, desteklenmeyen açık kaynaklı çözümlerden kaynaklanabilecek kullanılabilirlik veya güvenlik sorunları da bir endişe olmaktan çıkar (One, 2014: 2). Gardner firması tarafından 2010 yılında bilişim şirketleri arasında yapılan bir araştırmaya göre bulut bilişim, sanallaştırma ve Web 2.0 öne çıkan ilk üç bilişim teknolojisi olarak yer almıştır (Koyuncu, 2011: 1). ABD Ulusal Standartlar ve Teknoloji Enstitüsü (NIST) uzmanlarından Mell ve Grance tarafından yapılan tanım diğer yayınlarca en çok atıfta bulunulan tanımdır. Bu tanıma göre bulut bilişim, “düşük yönetim çabası veya servis sağlayıcı etkileşimi ile, hızlı alınıp salıverilebilen, ayarlanabilir bilişim kaynaklarının (ağlar, sunucular, depolama alanı, uygulamalar ve servisler gibi) paylaşımına açık havuzuna, istendiğinde ve uygun bir şekilde ağ erişimi sağlayan bir modeldir” (Mell and Grance, 2011: 2). Berkeley Üniversitesi akademisyenlerinin bulut bilişim alanında önemli çalışmaları bulunmaktadır. Pek çok yayın tarafından atıfta bulunulan bir Berkeley Üniversitesi yayınında bulut bilişim şu şekilde tarif edilmektedir: “Bulut bilişim hem internet üzerinden hizmetler olarak sunulan uygulamalara, hem de bu hizmetleri sağlayan veri merkezlerindeki donanım ve sistem yazılımlarına karşılık gelmektedir. Hizmetlerin kendisine uzun süreden beri servis olarak yazılım adı verilmiştir, bu yüzden bu terimin kullanılmasını tercih etmekteyiz. Veri merkezi donanım ve yazılımını ise bulut olarak nitelemekteyiz.” (Cliff, 2010: 4). OECD tarafından ise bulut bilişimin tanımı şu şekilde yapılmaktadır: “Bulut bilişim, düşük yönetim çabası ile ihtiyaç anında, esnek olarak erişilebilen bilişim kaynakları kümesine dayanan, bilişim servisleri için kullanılan bir hizmet modelidir” (OECD, 2011: 6). Bireysel kullanıcılar, küçük ya da orta ölçekli işletmeler, büyük şirket ya da kuruluşların tamamı bulut servislerinden yararlanabilmektedir. İşletmelerdeki geleneksel bilişim maliyetlerini düşürmek için kullanılan bulut bilişimin yıldızı son beş yılda parlamıştır. Uluslararası Data Derneği'nin (IDC) yaptığı araştırmalar dünya çapındaki büyümeyi ortaya koymuştur. Bilişim ve haberleşme teknolojilerinde, bulut bilişim harcamalarının payı her geçen yıl hızla büyüyerek 2013 yılında 44, 2 milyar dolara ulaşmıştır. Bilişim teknolojileri sağlayıcılarının bulut modeli üzerinde yoğunlaşmalarının en önemli sebebi, sektörün oldukça hızlı şekilde büyümesidir. Bu da geleneksel bilişim teknolojileri dağıtım modelinden beş kat daha fazladır (Yapıcı, 2010: 2). Avrupa Birliği ile ABD, İngiltere, Almanya, Güney Kore ve Japonya gibi ülkelerde bulut bilişime ilişkin politika seviyesinde çalışmalar yürütülmekte olup genel itibarıyla ülkelerin bulut bilişime ilişkin olumlu bir tavır sergilemekle beraber bulut bilişimin bazı risklerini de vurgulayarak bunlara ilişkin çözüm önerileri oluşturmaya çalıştıkları gözlenmektedir. Bu bağlamda yürütülen çalışmada, araştırma yöntemi olarak, dünya örneklerinin incelenmesi ve ülkemizdeki mevcut durumun anket ve sözlü görüşmelerle tespit edilmesi yöntemleri benimsenmiştir. Çalışma sonucunda kamuya özel bir bulut bilişim altyapısının oluşturulması gerektiği sonucuna varılmış, buna ilişkin stratejik, hukuki ve teknik seviyelerde öneri ve değerlendirmelere yer verilmiştir. Ayrıca bulut bilişimin olası kullanım alanları, bulut bilişimin risklerinin azaltılabilmesi ve kamu yatırım ve ihale süreçlerinde bulut bilişimin rolü gibi konularda çeşitli önerilerde bulunularak kamu bilgi sistemlerinde bulut bilişimin kullanımına ilişkin bir fayda-maliyet analizi, anket sonuçlarından faydalanılarak gerçekleştirilmiştir. Fayda-maliyet analizi sonuçlarına göre bulut bilişimin kamuda kullanımı sonucu yıllık 574 milyon TL tasarruf öngörülmektedir. Ayrıca konuyla ilgili kurumların hangi

görevleri yürütmesi gerektiğiyle ilgili bir takım önerilere de yer verilmiş olup, bulut bilişim hizmet sağlayıcısı olarak TÜBİTAK veya TÜRKSAT alternatiflerine, çeşitli çekincelerle birlikte değinilmiştir (Özdaş, 2014: iii- 146). Müşterilere istedikleri anda doğru ürünü, doğru fiyatla sunmak satışları artırmanın en etkili yoludur. Ancak fiyat teklifi hazırlama süreçleri manüel yürütülüyorsa, hata ve gecikmelere mahal verebilir. Otomatik bir Konfigürasyon, Fiyat ve Fiyat Teklifi (CPQ) motoru ile bu tür sorunların önüne geçebilir. Şirket, ne kadar hızlı büyürse büyüsün, ivme kaybetmek istenilmez. Ancak üretilen veriler sistemleri yavaşlatıyorsa, uygulama yazılımı performansı ve kullanılabilirliği azalarak işlemleri kesintiye uğratabilir (One, 2014: 3). Bulut bilişimden elde edilen faydalar, genel itibarıyla ölçek ekonomisinden yararlanılarak elde edilen faydalardır (Armbrust ve diğ., 2009: 3). Bulut bilişim altyapısı için sanallaştırma veya herhangi bir spesifik teknoloji şart değildir. Bulut bilişim, prensip gereği belirli teknolojilerden ziyade bilişim altyapısının niteliklerine ilişkin bir kavramdır. Bununla beraber, özellikle sanallaştırma, servis odaklı mimari gibi teknolojiler bulut bilişim prensiplerinin hayata geçirilebilmesi için tavsiye edilmektedir (Schubert ve diğ., 2010: 18).

Tablo 1: Bulut Bilişime İlişkin Genel Hususlar

TÜRLERİ	RİSKLERİ	FAYDALARİ	BENZERLERİ	MİMARİSİ
Servis Olarak Yazılım	Veri Mahremiyeti	Yönetim Kolaylığı	Servis Odaklı Mimari	Açık Bulut
Servis Olarak Altyapı	Hukuki Sorunlar Birlikte Çalışabilirlik	Hizmet Kalitesi	Kiralanan Bilişim	Özel Bulut
Servis Olarak Yazılım Geliştirme Ortamı	Sözleşme Sorunları Güvenlik Sorunları	Performans Esneklik Tasarruf Yazılım Testi Kolaylığı	Bilişim Şebekesi	Karma Bulut
	Uygulamaları Taşıma	Veriye Erişim Kolaylığı	Sanallaştırma	Topluluk Bulutu

Kaynak: Özdaş, 2014: 6

2009 senesinde World Economic Forum ve Accenture' ün birlikte yaptıkları araştırmanın sonucuna göre; bulut bilişimin telekom sektörü dışında medya, devlet, eğitim ve sağlık gibi sektörlerde büyük etkisi olacaktır (Şanlı, 2014: 11). Bulut bilişim, yapısı itibarıyla iki ana bileşenden oluşmaktadır. Bunlardan ilki, uygulamaların internet üzerinden hizmet olarak sunumudur. İnternet üzerinden sunulan uygulama bir e-posta istemcisi olabileceği gibi bir işletim sistemi de olabilir. Bu bileşene Servis Olarak Yazılım (Software as a Service) adı verilmektedir. Yazılımın paket olarak satın alınması yerine internet üzerinden hizmet olarak kiralınması, bulut bilişimle gelen bir yenilik olmayıp daha eski tarihlerde de kullanılan bir yöntemdir. İkinci bileşen ise uygulamaların üzerinde çalıştığı, fakat detaylarının uygulamalar açısından önem taşımadığı bilişim altyapısıdır. Bu altyapıya bulut adı verilmektedir. Kaynakların sanallaştırılarak çok sayıda müşteriye aynı altyapı üzerinden kiralınmasına çoklu kiralama (multi-tenancy) adı verilmektedir. Kaynakların sanallaştırılması da bulut bilişimle beraber gelen bir yenilik değildir. Bulut bilişimle gelen asıl yenilik, söz konusu bu iki bileşenin bütünleşik bir şekilde sunulmasıdır (Cliff, 2010: 1). Ayrıca, bulut bilişim ile işletmeler kendisi için önemli bir maliyet kalemi olan finansal bilgilerin saklanacağı sistem odası kurmak ve bunun için UPS, jeneratör, yangın söndürme, güvenlik cihazları ve erişim

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 63 Eylül – Ekim 2017

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X Calal-Abad Uluslararası Üniversitesi,

Türk Dünyası Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü

Calal-Abad – KIRGIZİSTAN

<http://www.akademikbakis.org>

cihazları bulundurmamak zorunda değildir. Çünkü, tüm veri saklanması ve güvenliği hizmet sağlayıcının sorumluluğundadır. Bulut bilişim hizmetleri, elektrik, telefon hizmeti gibi “kullandığın kadar öde” yapısına sahip olduğundan işletmeler açısından başka bir maliyet avantajı yaratmaktadır (Elitaş ve Özdemir, 2014: 104-105). Maliyetlerde düşüş ile birlikte çevresel sorumluluklar açısından da önemli bulut bilişim. Yeşil Bilişim olarak düşünebiliriz, daha az enerji ile bilişim servisleri sunulur. Yazılım geliştirme ve test etme evrelerini hızlandırır. Yazılımınızı çeşitli ortamlarda geliştirme ve test etme imkanı sunar. Böylece Yazılımın kalitesini artırır (Şanlı, 2011-2012: 5). Donanım açısından bakıldığında, bulut bilişim üç açıdan yeni özellikler sunmaktadır. İhtiyaç anında kolaylıkla kullanılabilen sınırsız miktarda kaynağa sahip olduğu izlenimi vermektedir. Bu sayede müşterilerin gelecekteki kaynak kullanımına yönelik tahminlerde bulunmaları gerekmez. Müşterilerin başlangıçta herhangi bir kullanım taahhüdünde bulunması gerekmez. Böylece firmalar az miktarda kaynakla çalışmalara başlayıp kaynak ihtiyacı arttığında kendilerine ayrılan kaynağı bir aracıya ihtiyaç duymaksızın artırabilirler. Bilgisayar kaynaklarının ihtiyaç duyulduğunda kısa vadeli olarak kullanım bazlı ücretlendirme prensibi ile kullanılması (işlemci gücünün saat bazında ücretlendirilmesi, depolama alanının GB bazında ücrete tabi olması gibi) ve ihtiyaç kalmadığında salıverilmesi, sunucuların ve depolama alanlarının kullanımda olmadığı durumlarda atıl kalmayarak başka amaçlarla kullanılabilmesine imkân tanımaktadır (Armbrust ve diğ., 2009: 1). Aksu, Demirel ve Görgünoğlu (2013: 1-4) yaptıkları çalışmada, bulut bilişim platformu üzerinde çalışan web tabanlı bir görüntü işleme uygulaması gerçekleştirilmiştir. Bu uygulama ile imajlar üzerinde piksel seviyesinde her türlü işlemin gerçekleştirilebileceği gösterilmeye çalışılmıştır. Gerçekleştirilen uygulama için “Google App Engine” platformu kullanılmıştır. Bulut teknolojisinin bir diğer avantajı da bilimsel çalışmalarda sağladığı kolaylıklardır. Bu çalışmada bir görüntü işleme uygulaması gerçekleştirildi ve her türlü görüntü işleme algoritmasının web üzerinde uygulanabilmesine olanak hazırlanmaya çalışıldı. Böylece, araştırmacılar herhangi bir yerden web tarayıcısı ile erişebilecekleri uygulamaya yükledikleri imajları piksel seviyesinde işleyip istedikleri sonuçları elde edebilecek, elde ettikleri bu verileri kaydedebilecek ve yetki verdikleri diğer araştırmacıların bunu inceleyebilmesine olanak sağlayabileceklerdir. Uygulama web üzerinden çalıştığından, kullanıcı istediği herhangi bir yerden uygulamayı kullanabilecek ve kendi görüntülerini yükleyip işlenmesini sağlayabilecektir. Böylece kullanıcı bulut sunucusuna yüklediği verileri herhangi bir tarayıcıdan tekrar açıp işleyebilme ve kaydedebilme olanağına sahiptir. Bb, video ve ses verilerinde de işlem yapabilmektedir.

Uluslararası bir kuruluş olan İş Yazılımları Birliği (Business Software Alliance – BSA) tarafından (BSA, 2012) dünya genelinde 24 ülkenin bulut bilişime hazırlık durumu yedi ayrı alanda karşılaştırmalı bir şekilde incelenmiş ve ülkeler her alan için puanlanarak bulut bilişime hazırlık durumu puanları ortaya konmuştur. Bu puanlamada Türkiye 100 puan üzerinden 52, 1 puan alırken, Japonya 83, 3 puanla birinci, Avustralya 79, 2 puanla ikinci ve Almanya 79 puanla üçüncü olmuştur. Avrupa Komisyonu bünyesinde oluşturulmuş olan Bulut Bilişim Uzman Çalışma Grubu tarafından Ocak 2011’ de “Bulut Bilişimin Geleceği: 2010 Sonrası Avrupa Birliği Bulut Bilişim Fırsatları” raporu yayınlanmıştır. Bu raporda (Schubert ve diğ., 2010: 1) bulut bilişim alanında Avrupa Birliği için fırsatlar ve tehditler ele alınarak potansiyel Ar-Ge konularına değinilmiştir. Aynı grup tarafından Mart 2012’ de “Bulut Bilişimdeki Gelişmeler: Bulut Bilişimin Geleceğine Yönelik Araştırmalar” adlı yeni bir rapor daha yayınlanmış ve bu raporda (Schubert ve Jefferey, 2012: 2-5) ilk raporun

yayınlanma tarihinden sonra bulut bilişim alanında ortaya çıkan yeni gelişmelere odaklanılarak Avrupa Bulut Araştırma Ajandası ortaya konmuştur. ABD, gelişmiş e-ticaret, elektronik imza ve siber suç kanunlarına sahip olup özellikle küresel siber suçla mücadele alanında öncü bir ülkedir. Bununla beraber veri gizliliği ve telif hakları konusunda çeşitli uluslararası anlaşmalara taraf ülke olarak dahil olmuş olmakla beraber bu konularda üzerinde anlaşılacak genel kanunların bulunmaması, bir takım hukuki belirsizliklere sebep olmaktadır. Bu hukuki belirsizliklerin giderilmesi durumunda ülkede bulut bilişimin yaygınlığının daha da artacağı değerlendirilmektedir (BSA, 2012). İngiltere BSA raporunda 76, 6 puanla yedinci sırada yer almakla beraber, bulut bilişimin kamuda kullanımı hususunda büyük oranda ilerleme kat etmiştir. Almanya’da bulut bilişime ilişkin politika seviyesindeki çalışmalar için Ekonomi ve Teknoloji Bakanlığı (BMWi) görevlendirilmiştir (Özdaş, 2014: 66). İngiltere’de siber suçlarla mücadele konusunda önemli adımlar atılmış olup veri koruma kanunları diğer ülkelere nazaran daha güçlü ve bu alandaki cezalar daha caydırıcı niteliktedir. Fakat bunun bir yan etkisi olarak, firmalar sahip oldukları veri setlerini ilgili regülasyon kurumuna kayıt ettirmek zorundadır. Bu durumun bulut bilişimin gelişimi açısından önemli bir dezavantaj oluşturduğu düşünülmektedir. Ülkede e-ticaret ve elektronik imzaya ilişkin mevzuat güncelliğini korumaktadır. Telif haklarını korumaya yönelik kanunlar da gelişmiş düzeyde olup telif haklarının internet servis sağlayıcılar düzeyinde korunmasına ilişkin çalışmaların yürütülmesi gündemdedir (BSA, 2012). Ülkemizin bilgi toplumuna dönüşümünü amaçlayan E-Dönüşüm Türkiye Projesi 2003 yılında başlatılmış ve o tarihten itibaren önce Devlet Planlama Teşkilatı (DPT) Müsteşarlığı ve bilahare Kalkınma Bakanlığı koordinasyonunda yürütülmüştür. DPT Müsteşarlığı tarafından öncelikle iki adet eylem planı ve daha sonra 2006-2010 yıllarını kapsayan bir Bilgi Toplumu Stratejisi hazırlanarak uygulamaya konmuştur. Bu süreçte bulut bilişimle doğrudan veya dolaylı ilişkisi olan çeşitli eylem adımları hayata geçirilmeye çalışılmıştır (Özdaş, 2014: 66). Avrupa Birliği (AB) üyeliğine aday diğer ülkeler gibi ülkemizin de onayladığı “Küçük İşletmeler için Avrupa Şartı” raporunda belirtilen on hedeften biri Kobi’lerin teknoloji ve yenilikçilik kapasitesinin geliştirilmesidir. Bu hedef, Dokuzuncu Kalkınma Planı (2007-2013)’nin de beş stratejik alanından biri olarak belirlenmiştir. TÜBİTAK’ın ilgili Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulu kararı doğrultusunda hazırladığı “Ulusal Bilim, Teknoloji ve Yenilik Stratejisi 2011-2016” dokümanında, Kobi’lerin yenilik sisteminde daha güçlü bir aktör olmalarının teşvik edilmesinin stratejik çerçevenin kritik bileşenlerinden biri olduğu belirtilmektedir. Bu çalışmanın söz konusu amacı destekler nitelikteki “Kobi’lerin teknoloji yönelimi ve yönetimi yeteneğinin geliştirilmesi” ve “araştırma altyapılarında Kobi’lerin ihtiyaçları dikkate alınarak Kobi’lerin bu altyapıları kullanmalarının etkinleştirilmesi” stratejilerine katkı sağlayacağı düşünülmektedir (Tektaş ve diğ., 2012: 3-4). Ebem (2013: 2-3), araştırma çalışmasında, ülkemizdeki kamu kurum ve kuruluşlarının bulut bilişim modeli algısı, durum değerlendirmesi yapılarak kamu bilişim sistemleri açısından bulut bilişim modeli incelenmiştir. Bu inceleme, Bulut Bilişim Modeli’ nin, Kamu Kuruluşlarında teknik, yönetim ve hukuki açıdan yararları ve çekinceleri ile birlikte temkinli ve yavaş ilerleyen bir biçimde kabul göreceği kanaatini oluşturmuş ve kullanılması yönünde olumlu bir görüşü ortaya koymuştur. Kavzoğlu ve Şahin (2012: 1-8) çalışmasında, son yıllarda kullanılmaya başlayan Bulut CBS teknolojisinin getirdiği yenilikler ve açılımlar örnek uygulamalar ile birlikte ele alınmıştır. Yapılan çalışma ile gelecekte CBS kullanıcıları için önemli bir konu olduğu düşünülmekte olan bulut bilişim ve bu sistemle bütünleşik CBS uygulamaları hakkında

detaylı bilgiler sunmak ve yapılan örnekler ile en iyi şekilde kullanıcıları bu önemli teknolojik yenilik hakkında bilgilendirmek amaçlanmıştır. Kandemir (2008: 386-391), geniş çevrimiçi eğitim hizmetleri ve araçları sağlayan bulut bilişim tabanlı Canvas öğrenme yönetim sistemi (ÖYS) ile harmanlanmış bir dersin yönetimi hakkında bilgi vermeyi amaç edinmiştir. Sonuç olarak, Canvas ÖYS sistemi, bulut bilişimin sunmuş olduğu teknolojik avantajlardan yararlanılmasına olanak sağlayan hem kullandığı teknolojiler hem de sahip olduğu çevrim içi öğrenme araçları ile yeni nesil öğrenme yönetim sistemleri arasında yer almaktadır.

Elitaş ve Özdemir (2014: 95-107)'in amacı ise, bulut bilişimin özellikleri, türleri, uygulama alanları, faydaları ve dezavantajları hakkında bilgi vererek muhasebe alanındaki güncel uygulamaları tanıtmaktır. Muhasebe sektöründe bulut bilişim son yıllarda yaygın olarak kullanılmaya başlanmıştır. Piyasada birçok Web tabanlı muhasebe programı bulunmasına rağmen bu programların çok azı bulut bilişim imkânlarını kullanmaktadır. İşletmeler için ise günümüz rekabet ortamında, muhasebe sistemlerini düşük maliyetle, ileri teknolojik imkânlarla, uzaktan sürekli takip edebileceği, güvenilir bir yapıda oluşturmak ve yürütmek temel hedef haline gelmiştir. Web tabanlı bulut bilişim imkânlarını kullanan muhasebe sistemleri bu ihtiyaçları karşılayabilecek yapıdadır. Fakat, bulut bilişimin muhasebe sektöründe yeni bir kavram olması, ülkemizde kanuni alt yapısının tam olarak oluşturulmuş olmaması ve güvenlik kaygıları sistemin işleyişi hakkında işletmelerde soru işaretleri oluşturmaktadır. Fakat, on yıl içinde Web tabanlı muhasebe programlarının birçok uygulamasının bulut bilişim tabanlı bir yapıya kavuşacağı öngörülmektedir (Özveren ve Gürsu, 2004: 645). Yanar (2015: 814-820)' in çalışmasında, kurumların verilerini başka şirketlerle paylaşmak zorunda kalmadan, kurum bünyesinde bulunan veri merkezlerinde saklanan ve kurumun güvenlik duvarı ile korunan dosyalar için şirkete özel bir bulut sisteminin (private cloud) kurulması anlatılmaktadır. Araştırmalar ve testler göstermektedir ki, 1 MB altındaki dosyalarda en iyi performans, dosyaların veri tabanı tablo kolonunda BLOB olarak tutulmasıyla elde edilmektedir. Daha büyük dosyalarda ise dosya sistemini kullanmak daha iyi sonuç vermektedir. Uluslararası Bilgi ve Veri Kalitesi Birliği (IAIDQ) tarafından yapılan çalışmalarda, gelecek on yılda dünyada faaliyet gösteren küçük ve orta boy işletmelerin %30' dan fazlasının muhasebe işlemlerini ve veri depolamalarını bulut bilişim yolu ile gerçekleştirecekleri beklenmektedir. İlaç endüstrisi de bulut bilişimi kullanma gücüyle ilgili çok güzel örnekler vermiş durumda. Bir ilaç şirketindeki bilim adamları 'Amazon' un bulut servislerini kullanarak veri analizleri ve hastalıkların nasıl tedavi edilmesi gerektiği ile ilgili harcadıkları zamanı azaltmışlardır. Büyük veri setlerinin analizini 140 günden 6 güne indirmeyi bulut servislerini kullanarak başarmışlardır (Şanlı, 2014: 129). Dünya genelinde yoğun bir şekilde irdelenen ve çalışılan bir konu olan bulut bilişim, ülkemizde yeterli ilgiyi görmemiştir. Mevcut bazı bilişim altyapıları, bilgi eksikliği sebebiyle bulut bilişim olarak vasıflandırılmaktadır. Bulut bilişime ilişkin objektif bilgi kaynaklarının oluşturulması, hukuki altyapının sağlanması, bulut bilişimin dış ülkelere de pazarlanabilir bir hizmet haline getirilmesi, kamuya özel bir bulut bilişim altyapısının yine kamu kuruluşları aracılığıyla sunulması, çok sayıda kurumca ihtiyaç duyulan uygulamalardan başlanılarak bulut bilişime geçiş için bir yol haritası oluşturulmalıdır (Özdaş, 2014: 146). Yapılan bir çalışmada, bulut bilişimin faydalı ve olumsuz yönleri ile birlikte; mevcut ABD hukuk mevzuatı, AB direktifleri ve AB sözleşmeleri kapsamlı olarak incelenerek, tüm hukuksal risk ve problemlere dikkat çekilmiştir. Çalışma sonunda, mevcut bulut hizmet sözleşmeleri ve yasal düzenlemeler çerçevesinde; Türkiye'de bulut bilişim kullanıcılarının

veri güvenliğini ve gizliliğini yeterli seviyede koruyan bir hukuksal düzenlemenin bulunmadığı ortaya konulmuştur. Ayrıca; veri öznelinin bulut bilişime olan güveninin sağlanabilmesi ve kişisel verilerin korunabilmesi amacıyla temel olarak kabul edilebilecek güvenli bulut bilişim modeli önerisinde bulunulmuştur (Henkoğlu ve Külcü, 2013: 62). Bulut bilişimin gücüne bir başka örnek Animoto’ dan geliyor. Animoto müşterilerinin Facebook üzerinden fotoğraf ve müzik yüklemelerine izin veren ve paylaşımını sağlayan bir video sunumu hazırlamış olan bir şirket. Geçen sene başında günde yaklaşık 5,000 kişi kullanırken Nisan ayında 3 gün içinde 750,000 kişi kaydoluyor ve bir saatte 25,000 kişi yazılımı deniyor. Bu isteğe cevap verebilmek için şirket sunucularını 100’ e katlamak durumuyla baş başa kalınıyor. Bu hem sunucuların kurulması ve sonrasında da yönetim becerisini gerektiriyor. Bunun yerine hali hazırda birlikte çalıştıkları RightScale – bulut servisleri veren bir firmayazılımlarını Bulut’ a göre ayarlıyor ve Amazon’ un servislerini kullanmaya başlıyorlar. Böylece sunucular yerine saati 10 cent’e Amazon’dan servisi alıyorlar ve bazı depolama masrafları ile bant genişliğine para ödeyerek çok daha ucuza müşterilerini memnun edecek çözümü çok kısa sürede buluyorlar (Şanlı, 2014: 11). Web teknolojisinin ikinci büyük dalgası olarak adlandırılan ve gelecekte iş dünyasına yön vermesi beklenen en önemli kavramlardan biri olan “Bulut Bilişim”, kısaca bilişim teknolojilerinin dış kaynak olarak sunulması hizmetidir. (Elitaş ve Özdemir, 2014: 93). Bilgi ve iletişim teknolojilerinin ürünü olan İnternetin ticari amaçlarla kullanılmaya başlanması, yeni bir ticaret platformunun oluşmasını sağlamıştır. Söz konusu bu platforma uygun ticaret tarzı olan elektronik ticaret ve tüm süreçleri kapsayan e-iş teknolojilerinin tümü ilgili kişi ve kurumlar tarafından çabuk benimsenmiş ve hızla gelişmiştir. (Yükçü ve Gönen, 2007: 915). Geleneksel pazarlama ve satış yaklaşımının en önemli kısıtlarından biri olan zaman ve mekân kavramını ortadan kaldıran e-ticaret, aynı zamanda küçük müteşebbislerin büyüklerle rekabet edebileceği, ülke sınırlarını ortadan kaldıran, pratik olarak erişilmesi mümkün olmayan pazarlara erişim sağlayan bir yenilik olarak karşımıza çıkmıştır (Türen ve diğ., 2011: 51).

Hızlı olmak, şirketler için küresel rekabette öne çıkmak için en öncelikli koşul haline geldi. Kurumların bilişim sistemlerindeki harcamaları azaltarak bu hızı elde etmelerini sağlayacak yol da Bulut Bilişim'den geçmektedir. Hız, esneklik, kalite, düşük maliyet gibi faktörlerde başarıyı sağlamak için Bulut Bilişim'den yararlanmak isteyen işletmeler her yıl bu konuyla ilgili yatırımlarını büyütüyorlar. Bulut bilişim ile birlikte kurumlar neredeyse tüm bilgi teknolojisi ihtiyaçlarını ‘hizmet’ modelinde alma esnekliğine sahip oluyorlar. Şirketlerin bilişim altyapıları için yüksek tutarlarda yatırım yapmaları yerine birden fazla şirketin iş uygulamalarını sanal altyapılar üzerinde güvenli web servisleri şeklinde çalıştırabilen servis sağlayıcılardan uygun fiyatlara hizmet olarak satın alabilmeleri, Bulut Bilişim' in yaygınlaşmasının en önemli nedeni olarak sayılabilir (ITAdvisor-Uygun-, 2012: 41). Kobi’lerin bilgi ve iletişim teknolojilerinin sunduğu yeni ortamlarda etkinliklerini verimli biçimde gerçekleştirebilmeleri, sistemlerin alt yapılarının kurulmasında, uygulama programlarının seçilmesinde ve etkinliklerin gerçekleştirilmesinde izlenecek yöntemlerin iyi belirlenmesine bağlıdır. Bu değişim sürecinde yapılacak yanlış seçimler ve uygulamalar, Kobi’lerin ve dolayısıyla ülke ekonomilerinin zarara uğramalarına neden olabilir (Eslami, 2010: 2). Dünya genelinde veri merkezlerinin gelişimi, internet altyapısına erişimin gün geçtikçe daha kolay ve ucuz olması, mobil cihazların gelişimi ve yaygın olarak kullanılmaya başlanması kurumları bulut alt yapısına yatırım yapmaya zorlamaktadır (Yanar, 2015: 814). 2020 yılına doğru ; ufak ve orta şirketler Servis olarak sunulan bulut yazılımı’ na –SaaS- ve

halka açık ya da kamu bulutuna- public cloud- geçiş yapabilirler. Büyük şirketler kendi özel bulutlarını – private cloud- ya da karma bulutu – hybrid cloud- oluşturabilirler. Kamu kuruluşları ise herkese açık kamu bulutunu – public cloud- oluşturup kullanabilirler (Şanlı, 2014: 12). Yakın gelecekte Bulut Bilişim özellikle şirketlerin ihtiyaç duyduğu mesajlaşma ve birlikte çalışma, müşteri ilişkileri yönetimi gibi standart uygulamalarla birlikte uygulama ve test ortamları için de önemli ölçüde tercih edilecektir. Bir sonraki aşamada ise gerekli güvenlik mekanizmalarının belirlenmesi ile birlikte kritik iş uygulamaları, Bulut Bilişim üzerinden kullanılabilir. Bu sayede, şirketler arasındaki ticaret tamamen sanal ortamda gerçekleşerek; sipariş, satın alma, ödeme/tahsilât gibi süreçlerin tamamı Bulut Bilişim altyapıları üzerinde gerçekleşecektir (ITAdvisor-Uygun-, 2012: 41).

4. SONUÇ

Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler tüm dünya ekonomilerinde yarattığı istihdam ve benzeri olanaklarla, çok büyük bir oranı oluşturmaktadır. Dolayısıyla Kobi'lerin sürekliliği hem toplumsal finansman için hem de küresel finansman için önem arz etmektedir. Bulut Bilişim Sistemleri, sınırlı sermayeyle kurulan Kobi'ler için, sağladığı olanaklarla bir finansal dehliz oluşturmaktadır. Yapılan yazın taraması, Kobi'lerin artık e-ticarete katılımlarının süreklilikleri için bir zorunluluk olduğunu fakat bunun da yeterli gelmeyerek e-ticarette hızlı ve etkin olması gerektiğini göstermektedir. Nitekim günümüzde özellikle dijital çevreye uyum işletmeleri ayakta tutan başlıca faktörlerdendir. Kısıtlı finansmana ve dijital yetersizliğe sahip Kobi'ler için Bilişim Sistemlerinde maliyet faktörü çok önemlidir. Bulut Bilişim Sistemlerinin bu kapsamda, özellikle 'kullandığın kadar öde' politikası, işlemci hızı, bünyesinde finansal bilgilere yönelik sistem odası oluşturması ve sunduğu bir dizi imkanlar Kobi'ler için bir finansal dayanak durumundadır. Günümüzde sınırlar ötesi tüketicilere ulaşmak, dahası en kısa zamanda ulaşmak artık bir zorunluluktur. Araştırma verilerinden yola çıkarak, Bulut Bilişim Sistemlerinin, Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler için gerekliliği, sağladığı altyapı ve sunduğu imkânlarla, ortaya konmuştur. Dolayısıyla e-ticarette daha hızlı ve süreklilik kaydedebilmek için Bulut Bilişim Sistemlerinin yarattığı farkın Kobi'ler için bir finansal ve dijital kurtuluş olduğu söylenebilir.

KAYNAKÇA

- ACILAR, Ali (2007), Sektörel Farklılığın Kobi'lerde İnternet Kullanımına Etkisi, 4. Kobi'ler ve Verimlilik Kongresi, 7-8 Aralık, İstanbul Kültür Üniversitesi.
- AKSU, Serkan, H. Demirel, S. Görgünoğlu (2013), Bulut Bilişim Teknolojisi ile Görüntü İşleme Uygulaması, [*] GoogleAppEngine, <http://code.google.com/appengine>.
- ARMBRUST, M. Ve F. Armando, R. Griffith, Anthony D. Joseph, Randy H. Katz, A. Konwinski, G. Lee, David A. Patterson, A. Rabkin, I. Stoica, M. Zaharia (2009), Above the Clouds: A Berkeley View of Cloud Computing, University of California Berkeley, February 10, 28.
- AYDEMİR, İbrahim (2004), Elektronik Ticaret Alanındaki Rekabet Sorunları, Rekabet Kurumu, Ankara.

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 63 Eylül – Ekim 2017

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X Calal-Abad Uluslararası Üniversitesi,

Türk Dünyası Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü

Calal-Abad – KIRGIZİSTAN

<http://www.akademikbakis.org>

- BSA, BSA Global (2012), Cloud Computing Scorecard: A Blueprint for Economic Opportunity, Business Software Alliance.
- BULUT, Z. Atıl, B. Öngören, K. Engin (2006), Kobi' lerde Elektronik Ticaretin Önemi: İstanbul Örneği, Doğuş Üniversitesi Dergisi, 7 (2), s. 150-161.
- CANPOLAT, Ö. (2001), E-Ticaret ve Türkiye' deki Gelişmeler, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, Ankara.
- CASELLI, Francesco ve W. John Coleman II (2001), Cross-Country Tecnology Diffusion: the Case of Computers, American Economic Review, 2001, 91(2), s. 328-335.
- CLIFF, D (2010), Remotely Hosted Services and 'Cloud Computing', British Educational Communications and Technology Aceny, June, United Kingdom.
- CİVELEK, M. Emre ve E. G. Sözer (2003), İnternet Ticareti: Yeni Ekososyal Sistem ve Ticaret Noktaları, Beta Yayın, İstanbul.
- ÇEŞTEPE, Hamza (2003), Elektronik Ticaretin Ticari ve Mali Etkileri: Dünya ve Türkiye Üzerine Bir Değerlendirme, Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 12(1), s. 47-62.
- DEMİRELİ, Cemalettin ve F. Dursun (2013), E-Ticarette Müşteri Sadakatının Belirlenmesi Üzerine Bir Uygulama, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı 38, Ekim.
- DRUCKER, Peter (2002) Bilgi İşçileri, Exetucutive Excellence, 19(10), s. 12-14.
- EBEM, Şeriban (2013), Kamu Bilişim Sistemleri Açısından Bulut Bilişimin Teknik, Yönetim ve Hukuki Boyutlarıyla İncelenmesi: Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu için Öneriler, Teknik Uzmanlık Tezi.
- ELİTAŞ, Cemal ve S. Özdemir (2014), Bulut Bilişim ve Muhasebede Kullanımı, Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi, 2.
- ENE, Selda (2002), Elektronik Ticarete Tüketicinin Korunması ve Bir Uygulama, Pusula Yayınları, İstanbul.
- ESLAMI, M. Jafarad (2010), Küçük ve Orta Boy İşletmelerde Elektronik Belge Yönetimi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Bilgi ve Belge Yönetimi Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.
- ETEMAD, H. ve R. Wright (2003), Globalization and Entrepreneurship: Policy and Srrategy Perpectives Edward Elgar Publishing.
- GIBBS, J., K. L. Kraemer, J. Dedrick, (2003), Environment and Policy Factors Shaping Global E-Commerce Diffusion: A Cross-Country Comparison, The Information Society, 19(1), s. 5-18.
- HENKOĞLU, Türkay ve Ö. Külcü (2013), Bilgi Erişim Platformu Olarak Bulut Bilişim: Riskler ve Hukuksal Koşullar Üzerine Bir İnceleme, Bilgi Dünyası, 2013, 14 (1), s. 62-86.
- IT ADVİSOR (2012), Türkiye' de Bulut Bilişim, Sayı 33, Ağustos, İhlas Gazetecilik A.Ş.,

İstanbul.

- İŞLER, D. Büyüker (2008), Rekabetçi Avantaj Yaratma Çerçevesinde Kobi' lerde E-Ticaret ve E-Ticaretin Stratejik Kullanımı, Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 13(3), s. 277-291.
- KALAYCI, Cemalettin (2004) , Elektronik Ticaret ve Muhtemel Olası Etkileri, Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 13(1), s. 1-18.
- KALAYCI, Cemalettin (2008), Elektronik Ticaret ve Kobi' lere Etkileri, International Journal of Economic and Administrative Studies, 1/1(1), s. 1307-9832.
- KANDEMİR, C. Murat (2008), Bulut Tabanlı Öğrenme Yönetim Sistemi: Canvas, Ist International Instructional Technologies & Teacher Education Symposium, s. 386-292.
- KARAKAYA, Tuğba (2013), Küreselleşme Sürecinde E-Ticaretin Önemi ve Pazar Payı, İstanbul Ticaret Üniversitesi, Yüksek Lisan Tezi.
- KARAMAŞA, Çağlar ve A. Acılar (2011), Küçük İşletmeleri İçin E-Ticarette Başarı Faktörleri, SSRN Electronic Journal, 10(2139), January,1899019.
- KARTAL, Cihat (2002), İnternet Ortamında Pazarlama: Elektronik Ticarete İlk Adım, Gazi Kitabevi, Ankara.
- KAVZOĞLU, Taşkın, E. Kutluğ Şahin (2012), Bulut Bilişim Teknolojisi ve Bulut CBS Uygulamaları, IV. Uzaktan Algılama ve Coğrafi Bilgi Sistemleri Sempozyumu (UZAL-CBS 2012), 16-19 Ekim, Zonguldak.
- KOYUNCU, M. (2011), Bilişimde Yeni Trend: Bulut Bilişim'', (Erişim Tar. 17 Ağustos 2015). acikarxiv.atilim.edu.tr/browse/503/17.pdf.
- LAUDON, Kenneth C. ve J. P. Laudan (2010), Management Information Systems, Managing the Digital Firm, 11th Ed. Pearson.
- MELL, P. ve T. Grance, (2011), The Nist Definition of Cloud Computing, National Institute of Standards and Technology, U. S. Department of Commerce, Special Publication, s. 800-145, September, United States.
- OECD (2011), Cloud Computing-Draft Final Report'', Report Num., DSTI/CCP/2011/19, October, Paris.
- One (2014), Oracle Magazine For Midsıze Companies, Yaz.
- ÖZBAY, Sabahat ve S. Akyazı (2004), Elektronik Ticaret, Detay Yayıncılık, Ankara.
- ÖZDAŞ, M. Raşit (2014), Bulut Bilişimin Kamuda Kullanımı Dünya Örnekleri ve Türkiye için Öneriler, T. C. Kalkınma Bakanlığı Bilgi Toplumu Dairesi, 2861,Nisan, Uzmanlık Tezi.
- ÖZEVREN, Mina ve M. Gürsu (2004), Organizasyonlarda Bilginin Yaratılması Süreci ve Bu Süreçte Liderliğin Önemi, 3. Ulusal Bilgi Ekonomi ve Yönetim Kongresi, Eskişehir.
- ÖZTÜRK, Lütfü ve S. Başar (16 Ekim 2002), Yeni Ekonomi ve Elektronik Ticaret: Dünyadaki Gelişmeler ve Türkiye Açısından Bir Değerlendirme'', Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 16(3-4).

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 63 Eylül – Ekim 2017

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X Calal-Abad Uluslararası Üniversitesi,

Türk Dünyası Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü

Calal-Abad – KIRGIZİSTAN

<http://www.akademikbakis.org>

- SCHNEIDER, Gary P. (2004), Electronic Commerce, Thompson, Canada
- SCHUBERT, L., K. Jefferey, L. Neidecker (2010), The Future of Cloud Computing: Opportunities for European Cloud Computing Beyond 2010, Public Version 1.0, 2010.
- SCHUBERT, L. ve K. Jefferey, K (2012), Advances in Clouds: Research in Future Cloud Computing, European Commission Expert Group Report, Public Version 1.0, Luxembourg.
- SCHULZE, Corinna ve J Baumgartner (2000) ‘Don’ t Panic! Do E-Commerce: A Beginner’s Guide to European Law Affecting E-Commerce.
- STRAUSS, J. ve R. Frost (2000), Marketing, Second Edition, Prentice-Hall Inc. New Jersey.
- ŞANLI, Oya (2014), Bulut Bilişim, MCT, MCAS, MCTS, Business management solution specialistPayDeg Bilgi İşlem Programlama Hizm. 8 Ekim, İstanbul /Turkey.
- ŞANLI, Oya (2011-2012), Bulutların Üzerinden Bakış, İstanbul Üniversitesi Enformatik Bölümü 2011-2012 Bahar Dönemi Bilişim Seminerleri Konuşması, 9.
- TEKTAŞ, Arzu, E. Nur. Ö. Günay, A. Karataş, A. Deniz H. Kuyucu (2012), Kobi’ lerde Rekabet Aracı Olarak İnovasyon: Farkındalık, Yatkinlık, Kullanım Düzeyi ve Politika Önerileri, Boğaziçi Üniversitesi Araştırma Fonu Bilimsel Araştırma Projesi 07HN202 Sonuç Raporu. Haziran.
- TÜREN, Ufuk, Y. Gökmen, İ. Tokmak (2011), Türkiye’ de E-Ticaret İşlem Hacmini Etkileyen Faktörler Üzerine Bir Araştırma: Bir Model Önerisi.
- TÜRKİYE CUMHURİYETİ KALKINMA BAKANLIĞI (2013), Bilgi Toplumu Stratejisinin Yenilenmesi Projesi, 27 Haziran.
- ULUÇAY, Utku (2012), Dünya’ da ve Türkiye’ de E-Ticaret: Tüketicilerin İnternet Üzerinden Alışveriş Alışkanlıkları Üzerine Bir Uygulama, Atılım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, Yüksek Lisans Tezi.
- WONG, P. Kam (2003), Global and National Factors Affecting E-Commerce Diffusion in Singapore, The Information Society, 19, 19-32.
- YANAR, Ömer (2015), Güvenlik ve Gizlilik Temelinde Şirketlere Özel Bulut Depolama Çözümü (Private Cloud Storage), Kuveyt Türk Katılım Bankası A.Ş. Bilgi Teknolojileri Proje Yönetimi ve AR-GE Müdürlüğü, s. 814-820.
- YAPICI, Cenk (2010), Bulut Bilişim Dosyası.
- YÜKÇÜ, Süleyman, S. Gönen, (2007), Günümüz İşletmeciliğinin Yükselen Yıldızı Elektronik Ticaretin Vergilendirilmesine İlişkin Sorunlar ve Çözüm Önerileri, Uluslararası 6. Bilgi, Ekonomi ve Yönetim Kongresi Bildiriler Kitabı, 2, 26-28 Aralık, s. 914-923.